

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

VTT kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Luonnon monimuotoisuuden taantumista ei ole kyetty katkaisemaan aiemmillä ohjelmilla. Siksi on tärkeää, että otetaan käyttöön uusi strategia luontokadon pysäyttämistä ja luonnon monimuotoisuuden kehityksen kääntämistä elpymisuralle. Todellisten ja merkittävien parannusten aikaansaaminen vaatii suojelu- ja ennallistamistoimien lisäksi näkemystä sekä kaavoituksessa että energia- ja metsäpolitiikan realistisessa toteutuksessa.

3.1 ja 3.2 Päätavoite ja tarkemmat tavoitteet

Metsät ovat laajin elinympäristötyyppi ja keskeisin huomioiden uhanalaiset lajit. Metsätalous on muuttanut metsää ja vaikuttaa edelleen metsäluontoon tuottaessaan raaka-ainetta sekä metsäteollisuudelle että energiantuotantoon.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Metsäluonnon ennallistaminen soiden osalta on oltava ensisijainen, sillä näillä toimilla on myös suurin vaikutus ilmastoon samalla kun suometsien tuottavuus on rajallinen. Erityisen merkittäviä ovat lehtotyyppin metsät, joiden määrä on pieni mutta lajikirjo laaja.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

On tärkeää huomioida suojeltavien ja toisaalta talousmetsien riittävä laajuus ja yhtenäisyys. Metsänhoidollisten toimenpiteiden suunnitelmallisuus ja uusimman teknologian tarkkuus antavat mahdollisuuden edelleen kestävämpää puuraaka-aineen tuotantoa. Etäkartoituksen ja digitaalisten menetelmien yhdistelmillä voidaan tukea tehokkaasti, tarkasti ja joustavasti monimuotoisuuden tavoitteiden saavuttamista. Tämä koskee paitsi metsäalaa niin myös koko maankäyttösektoria.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

Luken selvityksen mukaan hakatusta puusta materiaalisiksi tuotteiksi päättyy 36% ja lopusta muodostuu energiaa. Metsäteollisuus voi teknisin ratkaisuin uudelleen suunnata tuotantaan materiaalitehokkaammaksi, mutta tämän ehtona on merkittävä päästöttömän energian lisääminen

korvaamaan teollisuuden omaa ja sen tuottamaa bioenergiaa puusta. Ilman merkittävää kansallista energiaremonttia lisäsuojeluvaatimukset ovat haasteellisia toteuttaa ilman huomattavia taloudellisia menetyksiä.

Tuettaessa biopolttonesteiden valmistuista arvokkaita raaka-aineita päätyy kestävästi lisäarvoisten käyttökohteiden asemesta suoraan energiaksi. Tähteiden ja tuotannon jäämien hyödyntäminen energiaksi ja erityisesti biopolttonesteiksi on syytä harkita uudelleen, sillä useilla nyt suoraan energiatuotteiksi päätyvillä biomassan osilla on olemassa myös muita ilmastovaikutukseltaan tai luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tehokkaampia vaihtoehtoja. Elinkaarianalyysin menetelmin voidaan tehokkaasti tarkastella vaihtoehtoja ja myös niiden globaalia vaikutusta.

Suomessa alueellinen ja pientalojen lämmitys ovat merkittäviä puuaineksen ja hakkuutähteiden hyödyntäjiä. Paikallisesti harvennuspuulla ja tähteellä on merkitys fossiilisen hiilipäästön vähentämiseen, mutta laajamittaisen energiapuun käytön asemesta on syytä harkita laajempaa hukkalämmön, energiatehokkuuden kasvattamisen, käytetyn puun ja päästöttömien lämmönlähteiden, kuten pienreaktoreiden käyttö kaukolämmityksessä.

Metsäteollisuuden kannattavuutta voidaan parantaa laadullisin keinoin. Määrällisen kasvun lisäksi on kiinnitettävä huomiota mahdollisuuteen tuottaa entistä useampia puuraaka-aineita, jotka mahdollistavat lisäarvoisten tuotteiden valmistamisen. Esimerkkeinä näistä voidaan mainita harvinaiset lehtipuut huonekalujen valmistuksen tai kelot ja lehtikuusi rakentamisen tarpeiksi. Oikein toteutettu metsätalous mahdollistaa myös muiden metsän tuotteiden yhtäaikaisen tuotannon.

Useiden toimien ja uusien teknologioiden yhdistelmillä voidaan tarvittaessa vähentää suoraa puun energiakäyttöä. Tämä mahdollistaa merkittävän lahopuun määrän metsissä ja alojen ennallistamisen lisäämisen. Lisäarvoisten ja kestävien tuotteiden lisääminen metsäteollisuudessa lisää sekä raaka-aineen monipuolisuutta että vähentää globaalisti fossiilisten raaka-aineiden käyttöä sekä muiden luontotyyppien, kuten sademetsien, monimuotoisuuden heikkenemistä.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

Suomella on erityisen suuri mahdollisuus vaikuttaa monimuotoisuuden säilymiseen edistämällä ja viemällä alan teknologiaa. Tuotanto Suomessa voi merkittävästi korvata haitallisempaa tuotantoa muualla.

Muita huomioita luonnoksesta

-

Harlin Ali
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy - VTT tutkimusprofessori

